

שיחות צבא הלוי

ראש השנה תשפ"ד

בעניני התקיעות, ושאר עניני ראש השנה, ועניני הבקשות בתפילה

(ראש השנה דף כ"ט ע"א)

תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת

א. ידוע ההערה שאף שענין תקיעת שופר גדול מאוד, מכל מקום כשחל בשבת ביטלו, שמא יעבירונו ד"א ברה"ר, והרי יש שי' שרשות הרבים רק בס' ריבוא ואין זה מצוי ומ"מ חששו לחטא של יחיד, ומשום כך ביטלו שופר מכל כלל ישראל, ושמעתי שיש להוסיף עוד בזה שהרי לכן עזאי מהלך כעומד, והקשו בירושלמי איך משכח"ל מעביר ד"א ברה"ר, ותל' בקופין, וא"כ חששו לדבר רחוק כ"כ, [ואומרים שיש המתרצים באופן אחר, שודאי כשהולך לעשות מצוה, רץ וקופין], ואין לומר דחששו להוצאה מרשות היחיד לרה"ר, דהתוס' (בביצה דף י"ח ע"א), הקשו כן, ותל' דמירי שיש היכרא בפתח ובגופי החצר, ובתוספות בסוכה (דף מ"ג ע"א), כתבו "שברוב מקומות וענינים אמרין דיש לחוש להעברת ארבע אמות, ואין לחוש להוצאה", עיי"ש, ושמעתי מהג"ר איתמר גרבוז שליט"א ליישב, שהרי אף שבירושלמי אמרו דמשכח"ל ד' אמות לפי בן עזאי רק בקופין, אולם הבבלי לא ס"ל כן, וכמבאר בתוספות בשבת (דף ה' סוף עמ' ב'), והרי הירושלמי ס"ל דמה שאין תוקעין בשבת אינו משום גזרה, אלא מעיקר הדין, (ע' ירושלמי ר"ה פרק ד'), וא"כ להירושלמי לשי' לא קשיא שגזרו רק משום דבר רחוק בקופין.

בביאור סגולת התורה בתקיעת שופר

ב. כתב הרמ"א (סי' תקפ"ד ס"ב), "ויש מקומות שנוהגים לקרות התוקע ממנין החמשה העולים לתורה", ובבאור הגר"א כתב "דוגמת כהן גדול ביום הכיפורים כנ"ל", והיינו שכהן גדול היה גם כן קורא בתורה ביום הכיפורים, וצריך ביאור מה ענין תוקע לכהן גדול ביום הכיפורים, ובדמשק אליעזר ביאר "דתקיעת שופר הוא לזכרון דלפני ולפנים, כמו כהן גדול הנכנס לפני ולפנים, כמ"ש בראש השנה (דף כ"ו ע"א)", והיינו שבראש השנה (שם), איתא "דאמר רב חסדא מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור וכו', והא איכא בגדי זהב מבחוץ, מבפנים קא אמרין, שופר נמי מבחוץ הוא, כיון דלזכרון הוא כפנים דמי", ומבאר שתקיעת שופר היא כמו עבודת פנים, וזהו שכתב הגר"א דהכי נמי התוקע עולה לתורה, כמו כהן גדול שהיה קורא בסדר היום, וכתב הרמ"א (סי' תקפ"ה ס"א), "ונוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין", וכתב המשנה ברורה (ס"ק ג'), "כדי שזכות התורה יגן עלינו, לעלות זכרונינו לפניו לטובה", ונמצא שאף שהתוקע הוא מעין כהן גדול לפני ולפנים, עם כל זה צריך עוד לזכות התורה שתגן, וזכות זו היא על הבימה במקום שקורין בתורה, ומזה יש ללמוד שבהיכלי הישיבות והכוללים, שהם מקומות שלומדים תורה, שיש במקום זה זכות מיוחדת של התורה שמגינה, ובלבוש מצינו עוד טעם נחמד, שכתב שכיון שרוצים שבעל התקיעה יצליח בתקיעתו, על כן נותנים לו עליה לתורה, והרי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהלים י"ט ט'), ומתוך שיהיה בשמחה יצליח ויתקע כהוגן.

ביאור בערוב השטן ע"י תקיעת שופר

ג. הרמב"ן הקשה על מה שאמרו ששופר של מתן תורה הוא השופר מהאיל של יצחק, והקשה הרי האיל של יצחק היה עולה וכליל, ובפירוש הרא"ם בפרשת יתרו תירץ דנתלש כבר מחיים, [ועיין בגור אריה שהקשה דאם כן השופר לא היה תחת יצחק], וצריך ביאור מי תלשו מחיים, ויש לומר שכיון שהאיל נאחז בסבך בקרניו, ע"י כך נתלש, ורש"י פירש שהשטן אחזו בסבך ע"ש, נמצא שע"י שהשטן סיבכו שלא יבא נתלש הקרן, ומתוך כך היה השופר של מתן תורה, וזה עירוב השטן, שע"י השטנתו גורם להיפך.

עוד שמעתי לבאר, [אולי בשם הגרעק"א], בהא דאמר ר"ה (דף ט"ז ע"א), "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן", ופירש רש"י "שלא יטשין. כשישמע ישראל מחבבין את המצוות, מסתמין דבריו", והביאור שהרי אם חוזר בתשובה מאהבה עבירות נעשות לו זכויות, וא"כ כשרואה שמחבבין את המצוות, הרי יחזרו בתשובה מאהבה ולא רק מיראה, ונמצא ככל שהיו יותר עבירות, הרי נעשו יותר לזכויות, וזהו העירובב של השטן.

טעם הסימנים

ד. בחיבור התשובה להמאירי כתב, דמה שאוכלים סימנים בליל ראש השנה, הוא כדי שאפילו בזמן האוכל יהיה התעוררות לחשוב על זכויות וכדומה, [ע"ש עוד אם אומרים סליחות בשבת, והביא ג' טעמים, א' שמא יטה, ודחה שהחזן הוא כמו אדם חשוב שאינו מטה, (ויש לברר במערבית של ליל יו"ט שחל בשבת), ב' דהיו מעירים לסליחות, וזה איסור השמעת קול, וכתב דאה"נ שלא יעירו, ג' שזה צער בשבת, ודחה זאת דאדרבה הוא עונג שמבקשים סליחות, ע"ש].

בביאור הסדר ב'אדם יסודו מעפר'

ה. אמר' "אדם יסודו מעפר, וסופו לעפר, בנפשו יביא לחמו", לכאורה הסדר היה צריך להיות, בנפשו יביא לחמו, קודם וסופו לעפר, ושמעתי לבאר בזה דקאי על עוה"ב, בנפשו יביא לחמו לעוה"ב, שאם לא כן הרי זה נהמא בכיסופא [ד"ו שמעתי מהג"ר מנחם צבי ברלין שליט"א, בשם הגרע"א].

תמיחה בברכת זכרונות

ו. ובברכת זכרונות, אמר' "ובדברי קדש כתוב לאמר, זכר עשה לנפלאותיו, חנון ורחום ה' ", [וסומכין לו, ונאמר 'טרף נתן ליראיו זכר לעולם ברייתו'], ופירש רש"י בתהילים (ק"א ד'), "זכר עשה, קבע לישראל שבתות ומועדים ומצות, שנאמרו בהם 'זכרת כי היית במצרים', לפי שהוא חנון ורחום על בניו, וחפץ להצדיקים", וצ"ע שהרי כל פסוקי זכרונות הם על מה שהקב"ה זוכר, ואילו פסוק זה הוא שישאל זוכרים, [ועיין בשפתי חיים]. ושוב הראוני שברמב"ם בסוף סדר אהבה, בנוסח התפלה [במהדורת פרנקל], איתא "זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה', טרף נתן ליראיו זכר לעולם ברייתו", והיינו שב' פסוקים אלו, הם סמוכים זה לזה, והרמב"ם הביאם כאחד, ולא הפסיק ביניהם כמו שמפסיקים בין פסוק לפסוק 'ונאמר', ואח"כ הוסיף הרמב"ם עוד פסוק 'זכר לעולם ברייתו דבר צוה לאלף דור', (תהילים ק"ה ח'), והיינו שהפסוק 'זכר עשה לנפלאותיו', אין בו זכרון, ולכך אומרים אותו עם הפסוק 'טרף נתן ליראיו', ולכך הוצרך הרמב"ם להביא עוד פסוק, וכן ראיתי גם בסדור רבי סעדיה גאון, כגירסת הרמב"ם, [אולם כנוסח שלנו, מצינו גם באבודרהם ובעל הרוקח].

מחשבה טובה

ז. פלוני שאל אדם 'איך אתה לקראת ראש השנה, האם אתה כבר חושב להיות יותר טוב', וענה לו שאם האדם חושב להיות יותר טוב, הרי שממילא הוא כבר יותר טוב, שהרי מי שאינו חושב איך להיות יותר טוב, הוא פחות טוב ממי שחושב איך להיות יותר טוב, וממילא שמי חושב להיות יותר טוב הרי הוא כבר יותר טוב.

זכרונות מאאמו"ר והקהילות יעקב בערב ראש השנה

אאמו"ר זצוקללה"ה היה רגיל ללכת מידי שנה בשנה, כל ערב ראש השנה, אל רבינו הגדול בעל הקהילות יעקב, להתברך בברכת שנה טובה, וכן היה הולך גם כן להרבנית גריינימן והרבנית קרליץ, שהיו אחיותיו של החזו"א, כיון שהיה רגיל להגיע בחיי בעליהם, משום כך המשיך גם אחר פטירתם לבא לביתם. וזכרונותי שבשנה אחת באנו אל בית רבינו הקהילות יעקב בערב ראש השנה, ואמרה לנו הרבנית שנסע לתל אביב להוציא את הספר קהילות יעקב מהדפוס, ובילדותי תמהתי ע"ז שבערב ראש השנה מצא לו זמן נוסע לדפוס, אולם לאחר שגדלתי הבנתי שאדרבה נזדרז לעשות ולקיים מצוה זו בערב יום הדין.

בענין הבקשות בתפילה

ט. איתא במשנה במסכת ראש השנה (דף כ"ט ע"א), "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו' (שמות י"ז א), וכי ידיו של משה עושות מלחמה, או שוברות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים, ואם לאו היו נופלים, כיוצא בדבר אתה אומר, עשה לך שרף, ושים אותו על נס, והיה לו הנשון וראה אותו וחי' (במדבר כ"א ח), וכי נחש ממת או נחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקין."

ובספר נפש החיים (ש"ב פ"א), כתב שיפלא איך שייך לבקש להתחנן לפני יתברך שמו להסיר מעליו צערו ויסוריו, כמו בענין רפואות הגוף, הרופא משקוה סמנים חריפים וכו', האם יתחנן אליו החולה שלא ישרוהו הסמנים וכו', הלא החולה עצמו שוכרו לכך, כן איך ישפוך לפניו יתברך שמו, להסיר מעליו היסורים, הלא המה רטיה וסמא דחיי, לכפר עונותיו, וכתב שם "אמנם תכלית הכוונה, צריכה שתהיה רק צורך גבוה, כי במקום שיש חילול שמו יתברך, כגון צרת כלל ישראל, באומר עם ה' אלה, והמה מוכים ומקונים, מחוייבים לבקש ולשפוך שיהי לפני יתברך שמו, על חילול שמו יתברך, ואך למען שמו יעשה, וגם היחיד על צערו, אף אם אין חילול השם בדבר, יש מקום גם כן לבקש לפני יתברך, על גודל הצער של מעלה, בזמן שהאדם שרוי בצער למטה, כמאמרם ז"ל במשנה פרו' דסנהדרין (מ"ו ע"א), 'אמר רבי מאיר בזמן שהאדם מצטער, שכינה מה הלשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי', וכתב שם בהגה"ה 'ואלו ב' האופנים רמזם התנא שניהם במשנה פ"ג דראש השנה 'והיה כאשר' וכו', הנה האופן האחד הנזכר במקום שיש חילול שמו יתברך, אמר שרמו לנו הכתוב במלחמת עמלק שהיה בזה חילול שמו יתברך כידוע מאמרם ז"ל וכו', זהו שאמר והיה כאשר ירים משה וכו' וכי ידיו של משה כו' אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלין רק כלפי מעלה לבד, שלא היתה צעקת תפלתם לפני יתברך שמו על צערם, אלא רק על חילול שם אביהם שבשמים יתברך שמו, היו מתגברים גם המה, ואם לאו וכו', ואמר עוד שגם במקום שאין חילול השם בדבר, רמז לנו הכתוב בענין נחש הנחשת, אופן וענין הבקשה והתפלה הרצויה לפני יתברך שמו, וכי נחש ממת כו', אלא בזמן שהיו משליכין צער עצמם מנגד לגמרי, והיו מסתכלין ושופכין תחנתם ובקשתם, רק על גודל הצער של מעלה, שגרמו בעת עשייתם העון והחמא ליצולן, וגם הצער של עתה שנגעשה למעלה מחמת שהמה שרדים עתה בצער, מיסורי העונש בעונם, אז היו מתרפאין, עכ"ל.

זה חידוש גדול, שתפלה צריך שתהיה לא על צער עצמו, אלא רק על צער השכינה, ועיין בסודו שיהי יצחק [יובא לקמן], שהזכיר שבתפלת ראש השנה לא יתפלל על צער עצמו, רק על צער השכינה, ע"ש, ומזה נראה שכל השנה יכול להתפלל על צער עצמו, ועיין עוד בשו"ת מעיל צדקה שכתב איפכא דעיקר התפלה היא רק על צער עצמו, ועיין במה שכתב אודות תפלה על אדם שיחזור בתשובה ע"ש, ומה שהקשה בנפש החיים איך אפשר להתפלל, והרי היסורים הם לטובתו, תירץ על זה שהקב"ה חפץ בתפילה, ועל כן מביא סיבות, שמתוך כך יצטרפו לתפילה.

וזכרנו שמעתי מכבוד הג"ר חיים פרידלנדר זצ"ל, שדברי הנפש החיים דלעיל, הם לדרגות גבוהות, אבל כל שאר האנשים, יכולים הם להתפלל על צער עצמם. ובעיקר המשנה דלעיל בסנהדרין, שאיתא שכשאתם מצטער שכינה מצטערת כנגדו, זכרנו ששמעתי מכבוד מרן הגרא"מ שך זצלה"ה, שהואיל וכן הרי כשאתם עושה עבירה ומגיע לו על זה עונש והרי על ידי העונש מצטער, ונגרם על ידי כך צער לשכינה, ואם כן על זה גופה מגיע לו גם כן עונש, על שגרם צער למעלה, ושוב כשמוגיע לו עונש יש עוד צער, וגם על זה מגיע עונש וחוזר חלילה, עד אין קץ, וכמו כן לעומת זה כשאתם עושה מצוה, ומגיע לו על כך שכר, הרי יש שמחה למעלה, ועל זה גופה יש לו שכר, וכיון שיש לו שכר, יש שוב שמחה למעלה, וגם על זה מגיע לו שכר, ונמצא שעונש ושכר מטעם זה הוא בלא קץ וגבול.

בענין הבקשות בתפילת ראש השנה

י. בסידור הגר"א בפירוש שיהי יצחק כתב בפתחה לתפלת ראש השנה 'והביטה וראה איך תקנו לנו קדמונינו ז"ל תפלת ראש השנה, שנתקנה רק על בקשת כבוד השכינה, שיתגלה בבדו ותראה מלכותו, כי הלא לנו להקהל ולעמוד על נפשנו ביום הדין הגדול והנורא הזה, לבקש סליחה ומחילה וחיים ומוון ובנים, כי מי לא נפקד כהיום הזה, ומה זה שאמר ז"ל שלא להזכיר שום חטא ועון בראש השנה, שלא לעורר את הדין, ולכאורה הוא בהיפך, שהרי אמרו מודה בקנס פטור וכו', אך הענין כמ"ש ב"ה"ק ויהי היום דא יומא דדינא יומא דראש השנה ויבוא בני אלקים להתייצב על ד' וודאי למתבע עלבוניה האם כולוהו צווחי לן חיי הב לן מזוניי הב לן סליחה וכפרה, ואין איש שם על לב לבקש על עלבוניה השנה ומאריה גויים במה דאת אמר כי יד על כס קה שאין השם שלם ואין הכסא שלם והכל בעונונו, ואין איפה עיני האדם פניו לבקש על נפשו ויתרצה לנפשו מוטבת עוה"ז, כי כן יסדו לנו בקינות, אתמהה על נפשי יד יקעקב לנפשי אכול או איך מאור היום יחי מתוק לעיני, או איך אתאזה את החיים אם בהיכל מלכנו ית' שמיר ושית, וקדרותא אשתכח בכלוהו רקיעין וכה"א על שבר בת עמי השברתי קדרתי ואיה הדר אלקינו ואיה תפארתנו ועטרת ראשנו, כו', וכן לא נפנה איש אחרי נגעי לבבו לבקש בני חייב ומזוני להיות חצופין ככלבי דבזה נעורר את הדין, רק נשליך את כל הדברים הנוגעים לנו אחר גו, ויעבור עלינו מה שיהיה, רק נתמרמר סולנו במריחות לבנו, ועינינו תרד דמעה, ועפעפינו ילו מים, על הדר כבוד אלקינו אשר גלה, ואשר נוטל כבוד מבית חיינו, ותפארת מלכנו, כו', והוה מה שאמר דורשי רשומות 'אני לדודי ודודי לי, פירוש כשלא יהיה בבקשתי, כל מגמתי רק לדודי כמו שאמרנו אז דודי לי, והוא כמשארז"ל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה ע"כ.

ונמצא שאין לבקש בראש השנה שום בקשה פרטית אלא רק על כבוד השכינה, וכמזומה שבזמן הזה אין נוהגים כן, אלא מבקשים גם בקשות פרטיות, ושאלתי דבר זה לכבוד מרן הגר"ח קייבסקי זצוק"ל ואמר שהחזו"א התיר לבקש בקשות בראש השנה, ובאמת שמי שיאמר שחושב רק על כבוד השכינה ואין חושב כלל על עצמו, הרי זה לכאורה נראה כשיקרא, ונמצא שמהנהיגו למעשה אינו מתיישב עם האמור לעיל, ויש לומר בזה דהנה ראש השנה עיקר מלכות, שצריך כל אדם לקבל מלכות הקדוש ברוך הוא עליו, ומי שבאמת מרגיש מלכות, הרי שאין לו אלא להצטער על מה שאין גילוי מלכותו היום, מחמת הגלות, וזה צורך קבלת מלכותו, שהוא מצטער כך שאין מלכותו ניכרת היום, אבל מי שאינו בדרגה כזו להרגיש מלכות, הרי אדרבה על ידי בקשות להקדוש ברוך הוא, הרי מרגיש כמה שצריך להקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה היא גופא צורת קבלת מלכותו.

בחובת ההרגשת רשיון והביאור לפ"ו בבקשות

יא. ואיתא במסכת ראש השנה (דף ט"ז ע"ב), "ואמר רב יצחק כל שנה שרשה בתחלתה, מתעשרת בסופה, שנאמר 'מראשית השנה' (דברים י"א י"ב), מרשית כתיב, ועד אחרית' (שם), סופה שיש לה אחרית, וכתב רש"י (ד"ה שרשה), 'שישראל עושין עצמן רשיון בראש השנה, לדבר תחנונים ותפלה, כענין שנאמר 'תחנונים דבר רש' (משלי י"ח). והענין נתבאר בסינתא דשמיא בספר שפתי חיים (עמוד ע"ז), במכתב שכתב בעת חוליו), שודאי אין הכוונה שחושב את עצמו 'כאילו', אלא שהיא דרך אמיתית בעצם עבודת ראש השנה, וביאור הדבר שהאדם יבין בראש השנה, וישב אל לבו, שכל צרכיו בשנה החדשה מדי יום ביומו, נגזרים עליו ביום זה, כלומר שמצבו שכרעג אין לו כלום, וצריך לקבל את הכל מחדש, ואם תאמר הרי יש לי פרנסה קבועה, ויש לי גם הון שהנחתי במקום בטוח, והרי יש לי כשרונות, וקשרים טובים, וידידים טובים, ויש לי משפחה ובית וכו', ואין אני יכול לעמוד בראש השנה לפני הקדוש ברוך הוא כרש שאין לי כלום, תשובתך שעליך לדעת שכל מה שיש לך, הוא רק ברצון הבורא יתברך, ועד כמה שהבורא רוצה יש לך, ואם חס ושלום אין זה רצון הבורא יתברך, אתה יכול לאבד את הכל ברגע אחד, חס ושלום, וכן שכל מה שיש לך, לא יעזור לך במצב של אסון, ושל מחלה ח"ו, ובראש השנה נגזר עליך כל יום ויום לפני עצמו של השנה הבאה, מה יהיה לך, ועד כמה תוכל לנצל את מה שיש לך, ועד כמה יועיל לך, ואם כן צריך אני לקבל עכשיו את הכל מחדש בתחילה, ועתה אני עומד לפני כסא הדין כעני רש שאין לי כלום, וכולי תלוי בחסדי השם יתברך, אני, וכל אשר לי, ואם כן בודאי האדם דבר תחנונים, כעני בפתח, שאינו דורש שיתנו לו, אלא רק מתחנן, כי למסכן הזה אין סיבה לדרוש, ההיפך בזה, הוא העשיר שנאמר עליו, 'ועשיר יענה ענות' (משלי י"ח כ"ג), העשיר מעיז בדרישותיו, מחמת הרגשת היש הגדולה של עצמו, היפך התבטלות הרש.

גם עלינו לדעת שאין לנו זכויות שעליהן נוכל לסמוך, אין לנו מעשים שיכולים לעמוד בביקורת הדין, לעומתם העבירות הן רבות, לכן אנו עומדים לפני כסא הדין אין אונים ומבוששים, כעני בפתח, ומדברים רק תחנונים ותפלה, בקשת חן מאוצר חינם, אם האדם מבין כך את הראשית של ראש השנה, שהיא ממש התחלה חדשה, ומרגיש עצמו באמת בבחינת רש, כי צריך לקבל הכל מחדש, עבור כל יום ויום של השנה החדשה, אז זוכה לאחרית טובה לגור דין של חן וחסד, ולאדם שיש לו ברוך השם בריאות ופרנסה וכל טוב, לא קל להרגיש שבעצם אין לו כלום מעצמו, לולא חסדי השם יתברך התמידים, ועכשיו ראש השנה עומד בהתחלה ממש, אבל אדם שעומד במצב של אין אונים, כדוגמת מי שאיבד פרנסתו חס ושלום, או חלה במחלה מסוכנת רחמנא ליצולן, קל לו יותר להרגיש שאין לו כלום, ושהוא תלוי רק בחסדי הש"ת, [עיקרי הדברים עד כאן הם מספר שפתי חיים].

ממילא מובן שאדרבה כמה שהאדם מבקש יותר, מרגיש יותר שאין לו כלום משלו, והדין אינו על מה שאין לו, אלא על הכל, בין מה שיש לו, ובין מה שאין לו, [ולא רח"ל כמו אותה אשה שהיתה מבקשת מהקב"ה בריאות, כי כסף הבן שולח מאמריקה], והדין הוא בין על דברים גדולים, כמו חס ושלום פגיעים שהיו רח"ל, ועד בעיות קטנות, בין חברים וכדומה, וצריך לקחת דוגמא, אם רואים חס ושלום אדם מונשם על ידי מכשיר הנשמה, הרי גם כשאינו מנושם על ידי מכונית, הרי המכונית נמצאת בתוך גופו, ועל כל נשימה ונשימה צריך להודות להקדוש ברוך הוא, וגם זה נגזר בראש השנה, וככל שאדם מבקש יותר, ומרגיש שאין לו כלום משלו, הרי זו גופא קבלת מלכותו.

בביאור תפילה שלימה

איתא במסכת ראש השנה (דף י"ח ע"א), "היה רבי מאיר אומר, שנים שעלו למטה וחולייין שוה, וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל, מפני מה זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל, זה, התפלל ונענה, וזה התפלל ולא נענה, מפני מה זה נענה וזה לא נענה, זה התפלל תפלה שלימה, נענה, וזה לא התפלל תפלה שלימה, לא נענה", ופירש רש"י 'תפילה שלימה נתכוין, ותמוה מאוד למה לא נתכוין, הרי יודע שהוא על הגרדום, ומבארים שנתיאש, ולא חשב שתפלתו במצב זה תעזור, ולכך חשיב שלא נתכוין, ולא היתה תפלתו שלימה, אולם השני שחשב שגם במצב זה תפלה תעזור לו, לכך חשיב תפלה שלימה, [ד"ז שמעתי מהג"ר מנחם צבי ברלין שליט"א].